Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen 3.2.2022

Asia: HE 242/2021 vp / Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hyvinvointiala HALI kiittää kuulemis- ja lausuntopyynnöstä.

Hyvinvointiala HALI pitää lakiesitystä perusteltuna ja tarpeellisena. Koska covid-19-tartuntamäärät ja altistumiset ovat olleet hyvin korkealla tasolla jo pitkään, vain murto-osa tartunnan saaneista tai altistuneista on pystytty kohtuullisessa ajassa tai ollenkaan määräämään karanteeniin tai eristettäväksi. Tietoa ja virallista päätöstä karanteenista tai eristämisestä on voinut joutua odottamaan useamman viikon ja jopa pidempään kuin tartuntatautipäivärahaetuuden hakemiseksi edellytettävän kahden kuukauden ajan. Viivästykset ja esteet tartuntatautipäivärahan hakemisessa ovat rasittaneet taloudellisesti sekä työstä pois jääviä työntekijöitä että työnantajia. Tämän takia Hyvinvointiala HALI ry pitää erittäin tärkeänä, että hallituksen esitys, jolla tartuntatautipäivärahan myöntämistä eri tavoin helpotetaan, hyväksytään ja saatetaan voimaan mahdollisimman pian.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota seuraaviin asioihin, jotka vielä vaatisivat korjaamista ja mahdollisesti erillisen lainvalmistelun, mikäli niitä ei ehditä tätä esitystä viivästyttämättä muuttamaan:

1) Altistuneet korvaussuojan piiriin

Tartuntatautilain mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen tautiin **sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn** henkilön työstä, varhaiskasvatuksesta tai oppilaitoksesta poissaolosta yhtäjaksoisesti yhteensä enintään kahden kuukauden ajaksi (Tartuntatautilaki 57 §). Käytännössä lain kohtaa on tulkittu siten, että tartuntatautilääkäri on voinut määrätä tarvittaessa työstä poissaolon myös esimerkiksi silloin, jos henkilön perheenjäsen tai useampi perheenjäsen on sairastunut, ja henkilö on työssään tekemisissä koronataudin vakaville seuraamuksille alttiiden henkilöiden kanssa. Nyt käsittelyssä olevassa ehdotuksessa tällaista mahdollisuutta ei ole, vaan vakuutetulla olisi oikeus tartuntatautipäivärahaan vain silloin, kun hänellä itsellään on luotettavasti todettu covid-19 -tartunta ja ansiotyöhön osallistuminen ei ole suositeltavaa tartunnan leviämisen riskin takia.

Käytännössä se, että mahdollisuus tartuntatautipäivärahaan on vain oman sairastumisen – ei altistumisen – myötä, johtaa vaikeisiin tilanteisiin. Mikäli henkilö työskentelee esimerkiksi vanhusten tai vammaisten hoivassa, hänen tulisi omaehtoisesti jäädä pois töistä, jos perheessä havaitaan koronatartunta. Tartuntatautipäiväraha korvaisi työnantajan ja työntekijöiden ansionmenetyksiä, joita näistä syistä vastuullisesti toimittaessa tapahtuu. Väliaikaisen uuden lainsäädännön tulisikin tukea nykyisen tartuntatautilain mukaista käytäntöä, jossa myös esimerkiksi perheenjäsenten sairastaessa altistunut (mutta ei vielä sairastuneeksi todistettu) henkilö voisi saada tartuntatautipäivärahaa tartuntojen leviämisen estämiseksi.

2) Työterveyshuollossa tehtävien, tartuntatautipäivärahaan oikeuttavien päätösten korvausluokka muutettava

Työterveyshuollossa tartuntatautipäivärahaan oikeuttavien päätösten vuoksi tehtävien käyntien tulisi olla korvattavia työterveyshuollon KELA I -korvausluokasta. Jos käynnit ovat korvattavia vain KELA II -korvausluokasta, yritykset, joilla on vain lakisääteinen eli ennaltaehkäisevä työterveyshuolto (KELA I), eivät saa korvausta. Työterveyshuollon kustannukset nousevat muutoksen myötä muutenkin, mikä tuo lisäkuluja työnantajille. Lisäksi monella työnantajalla koronan myötä työterveyshuollon korvaussummien maksimit ovat jo ylittyneet. Korvauksesta tulisi valmistella erillinen esitys mahdollisimman pian.

3) Tartuntatautipäivärahan rahoitus tultava poikkeustilanteessa valtiolta

Tartuntatautipäivärahat rahoitetaan nykyisin työnantajien ja palkansaajien sairausvakuutusmaksuilla (p.l. vähimmäismääräisinä maksettavat). Valtiovalta on useamman kerran eri ministerien suulla kertonut, että koronasta aiheutuvat kustannukset korvataan valtion rahoituksesta. Näin tulisi toimia myös tartuntatautipäivärahan suhteen: se tulisi poikkeusaikana muuttaa kokonaan valtion rahoitusosuudella rahoitettavaksi. Yrityksille ja palkansaajille on jo koitunut huomattavia taloudellisia rasitteita, ja muutos keventäisi osaltaan tätä taakkaa. Myös tästä on pikaisesti käynnistettävä oma valmisteluprosessinsa yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa.

Annamme mielellämme asiaan liittyviä lisätietoja.

Helsingissä 2.2.2022

Hanna-Maija Kause
Johtaja, terveyspalvelut
Hyvinvointiala HALI ry
p. +358 50 566 7949 hanna-maija.kause@hyvinvointiala.fi

Tuomas Mänttäri
Työmarkkinajohtaja, varatuomari
Hyvinvointiala HALI ry
p. +358 40 5712330
tuomas.manttari@hyvinvointiala.fi

Hyvinvointiala HALI edistää yksityisten sosiaali- ja terveysalan ja varhaiskasvatuksen palveluja tuottavien yritysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä ja neuvottelee alan yleissitovat työehtosopimukset. Se myös neuvoo jäseniään työoikeudellisissa ja elinkeinopolitiikan kysymyksissä. HALIn 1550 jäsentä työllistävät 95 000 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista. Liiton jäsenet tuottavat mm. vanhuspalveluita, lasten, nuorten ja varhaiskasvatuksen palveluita, lääkäripalveluita, kuntoutusta, suun terveydenhuoltoa, päihde- ja mielenterveyspalveluita sekä toimivat alan järjestötyössä. HALI on Elinkeinoelämän keskusliiton jäsen.